

**PERSPEKTYWY
ROZWOJU
SZKOLNICTWA
NA ZIEMI LUBUSKIEJ
W LATACH 1966-1970**

Rozwój szkolnictwa na Ziemi Lubuskiej w latach 1966 — 1970 wyznaczony jest czynnikami ogólnorozwojowymi, zadaniami w zakresie wychowania młodzieży wynikającymi z Ustawy o rozwoju systemu oświaty i wychowania z lipca 1961 roku oraz z uchwał IV Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Spośród czynników ogólnokrajowych determinujących główne kierunki rozwoju szkolnictwa w następnej pięcioletce wymienić należy dwa podstawowe: potrzeby wynikające z prognoz demograficznych i potrzeby gospodarki narodowej.

W latach 1966 — 1970 nastąpią znaczne zmiany w strukturze ludności województwa zielonogórskiego. Wystąpi spadek liczby dzieci w grupie przedszkolnej i szkoły podstawowej na korzyść wieku 15 do 17 lat; szczególnie wysoki przyrost ludności nastąpi w wieku 18 — 24 lat.

Wynikiem zmian struktury ludności będzie wysoki przyrost zasobów siły roboczej wynoszący około 60 tys. osób. Największe perspektywy zatrudnienia stwarza rozwój przemysłu. W tym dziale gospodarki narodowej zatrudnimy około 40% wstępującej do pracy młodzieży. Poza tym duże zapotrzebowanie na kwalifikowaną siłę roboczą zgłosiły rolnictwo, budownictwo, handel, służba zdrowia i oświata.

Wejście stosunkowo dużej rzeszy młodzieży w życie dorosłych przyniesie bez wątpienia ogromny ładunek dynamizmu i energii społecznej, które stanowiąc będą bezcenny kapitał służący sprawie dalszego rozwoju naszego województwa i kraju.

Wprowadzenie z dniem 1. IX 1966 r. 8-letniego obowiązkowego szkol-

nego pozwoli na lepsze przygotowanie absolwentów szkoły podstawowej do życia, do dalszej nauki w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych.

Pełna realizacja założeń programowych zreformowanego szkolnictwa ogólnokształcącego i zawodowego wymagać będzie przede wszystkim poprawy warunków nauczania w już istniejących szkołach, polepszenia bazy szkoleniowej w warsztatach szkół zawodowych, zwiększenia liczby miejsc w internatach, zorganizowania odpowiednich pracowni specjalistycznych oraz właściwego wyposażenia izb lekcyjnych.

W okresie od roku 1966 — 1970 nastąpi reorganizacja szkolnictwa ogólnokształcącego i zawodowego związana z reformą szkolnictwa podstawowego. Zmiany te opierają się na pięciu podstawowych założeniach ustalonych przez Ministerstwo Oświaty:

1. zmiany w organizacji szkolnictwa zostaną przeprowadzone w całym kraju wg jednolitych zasad,

2. przejście z 7-letniego na 8-letni okres nauczania nastąpi w okresie dwu lat tj. w roku szkolnym 1966/1967 i 1967/1968,

3. w okresie przechodzenia z 7 letniego na 8 letni okres nauczania zostanie utrzymana ciągłość kształcenia w szkołach zawodowych przez rekrutację w roku szkolnym 1965/1966 uczniów klas siódmych, kończących w pierwszym półroczu 1966 roku 14 rok życia.

4. począwszy od roku szkolnego 1966/1967 w liceach ogólnokształcących nie będzie organizowana klasa VIII, a od roku szkolnego 1967/1968 do klasy I liceum ogólnokształcącego będą przyjmowani wyłącznie absolwenci 8 klasy szkoły podstawowej.

5. w latach szkolnych 1967/1968 w szkolnictwie zawodowym, opartym już na 8 klasowej szkole podstawowej, zostanie wprowadzona nowa nomenklatura kształcenia oraz nowe plany i programy nauczania.

Zadania wynikające z potrzeb kadrowych rozwijającej się gospodarki naszego województwa oraz z założeń reformy szkolnej opracowane zostały w formie planu gospodarczego na lata 1966—1970.

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

W okresie najbliższych lat sieć pełnych 8 klasowych szkół podstawowych na wsi rozwinie się w takim stopniu, że obejmie ona 94% dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu. W dalszym ciągu zmniejszać się będzie ilość dzieci nie wypełniających obowiązku szkolnego. Według zatwierdzonej już sieci szkolnej Kuratorium przewiduje, że w 1970 roku na ogólną liczbę 888 szkół 570 będzie pełnych 8 klasowych. W wyniku stałej poprawy i rozwoju sieci komunikacyjnej PKS istnieje możliwość zmniejszenia liczby szkół niepełnych o 1 nauczycielu i kierowania dzieci z tych miejscowości do wyżej zorganizowanych szkół 8 klasowych. Dotychczasowa praktyka wykazuje, że rocznie ulega w ten sposób likwidacji kilka szkół niżej zorganizowanych.

Zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Oświaty w każdej przyszłej 8 klasowej szkole winna być już w roku szkolnym 1965/1966 klasa siódma. Rozpatrując pod tym kątem zatwierdzoną przez Kuratorium sieć szkolną

stwierdzamy, że obecnie już wszystkie przyszłe 8 latki posiadają klasy VII. Jest to dowodem prawidłowości sieci szkół 8 klasowych opracowanej już w roku 1962.

W latach obecnej 5-latki liczba uczniów wstępujących do klasy pierwszej będzie stopniowo malała — co obrazuje poniższa tabela.

PLANOWANA LICZBA PRZYJĘĆ DO KLASY I-SZEJ

l a t a				
1966	1967	1968	1969	1970
22.547	20.375	19.122	17.561	17.143

Mimo rozszerzenia obowiązku szkolnego w związku z wprowadzeniem klasy VIII, liczba uczniów szkół podstawowych w 1970 roku nie ulegnie zwiększeniu utrzymując się na poziomie roku 1965/1966 i wynosić będzie 162 tys. Ogólna liczba uczniów w szkołach podstawowych osiągnie swój szczyt w roku szkolnym 1967/1968 i wyniesie 178 tysięcy.

Jednym z ważnych elementów wprowadzenia reformy szkolnej jest stworzenie lepszych warunków lokalowych dla przyszłych szkół 8 letnich. W okresie poprzedzającym szkoły podstawowe posiadały stosunkowo słabą bazę materialną. Dysponowały one 3790 izbami lekcyjnymi. Z liczby tej jeden procent stanowiły pomieszczenia zastępcze nie nadające się do dłuższego użytkowania ze względu na małą powierzchnię i zły stan techniczny. Z powyższych względów 513 izb przewidzianych było do wymiany. Z opracowanego bilansu wynikało, że w roku 1966/1967 potrzebnych będzie 4848 izb dla wszystkich szkół podstawowych. Uwzględniając wzrost liczby uczniów o 16 tys. (8 kl.) oraz konieczność wycofania z eksploatacji części pomieszczeń lekcyjnych dodatkowe potrzeby będą wynosiły około 1600 izb.

Mimo ogromnego wysiłku państwa i społeczeństwa nie uda się zaspokoić wszystkich potrzeb do roku 1966/1967. Potrzeby szkolnictwa podstawowego zostaną w zasadzie zaspokojone do roku 1970. W związku z tym wskaźnik zagęszczenia na 1 izbę lekcyjną wzrośnie w porównaniu z 1965 r. o 0,5 ucznia tj. do 40,9. Szczególnie niekorzystnie ukształtuje się sytuacja na tym odcinku w szkołach wiejskich, w których wskaźnik ten wzrośnie o 2,4 ucznia. Trudności te zarysowują się nie tylko w naszym województwie, ale w skali całego kraju.

Aby zapewnić ciągłość kształcenia w szkołach zawodowych Ministerstwo Oświaty przewiduje wprowadzenie klasy VIII szkoły podstawowej w dwóch etapach.

1. W roku szkolnym 1966/1967 — do klasy VIII uczęszczać będzie około 65 % uczniów kończących klasę VII. Pozostałe 35% obowiązek szkolny wypełniać będzie w szkołach zawodowych (zasadnicze szkoły zawodowe, technika).

2. W roku szkolnym 1967/1968. klasa VIII obejmie już wszystkich uczniów kończących klasę VII.

Stąd największe trudności lokalowe w szkolnictwie podstawowym naszego województwa wystąpią w roku szkolnym 1967/1968, kiedy wszyscy uczniowie klasy VII-mej kontynuować będą naukę w klasie VIII-mej. Trzeba wówczas, jak wskazano wyżej, zapewnić izby lekcyjne dla 178 tysięcy dzieci i młodzieży. Począwszy jednak od roku 1968 Kuratorium przewiduje stałą poprawę warunków lokalowych szkół w takim stopniu, że w 1970 roku planujemy osiągnąć wskaźnik 36,7 ucznia na jedną izbę lekcyjną.

W tej sytuacji ulegnie również zmniejszeniu liczba oddziałów na jedną izbę szkolną z 1,5 w 1965 roku do 1,4 w 1970 roku. Wysiłki Kuratorium będą szły również w kierunku zapewnienia wszystkim szkołom podstawowym realizującym program 8-letni odpowiednich warunków w zakresie doświadczalnego nauczania, przede wszystkim fizyki, chemii, oraz praktycznego stosowania wiedzy teoretycznej w pracowniach technicznych. Już w roku szkolnym 1966/1967 w zasadzie we wszystkich pełnych szkołach podstawowych uruchomi się pracownię lub klasopracownię fizyko-chemiczną oraz techniczną. Do roku 1970 natomiast przewiduje się zastąpienie wszystkich klasopracowni wyposażonymi w pełni pracowniami, dalsze wzbogacenie ich urządzeń oraz zaopatrzenie szkół w potrzebne pomoce do pozostałych przedmiotów nauczania — jak język polski, języki obce, biologia, geografia i inne.

Na ten cel Kuratorium przeznaczy w budżecie około 12 i pół miliona złotych rocznie, dzięki czemu w 1970 roku będzie możliwe zapewnienie każdej grupie 4 uczniów jednego zestawu urządzeń do przeprowadzania ćwiczeń na lekcji fizyki lub chemii oraz każdemu uczniowi stanowiska pracy w pracowni zajęć praktyczno-technicznych.

Wykonanie powyższych założeń, zarówno w zakresie organizacji jak i wyposażenia szkół w pomoce dydaktyczne, stworzy lepsze warunki do prawidłowej realizacji programów nauczania i zadań wychowawczych szkoły. Umożliwi to również usunięcie występujących obecnie trudności i niedomagań w pracy dydaktyczno-wychowawczej szkół jak: niezadawalająca jeszcze sprawność kształcenia szkół podstawowych, duży stosunkowo odsetek, wynoszący obecnie 1,5% rocznie, niezadawalające przygotowanie uczniów do dalszej nauki, nieproporcjonalnie niski, w stosunku do innych klas wskaźnik promocji w klasie piątej. Realizacja tych zadań przyniesie zmniejszenie liczby uczniów na 1 oddział z 28 w 1965 roku na 26,1 ucznia w roku 1970.

SZKOLNICTWO SPECJALNE

- W zakresie szkolnictwa specjalnego Kuratorium planuje znaczną rozbudowę sieci szkół i zakładów specjalnych. Plan na lata 1966 — 1970 przewiduje objęcie nauką w szkołach lub zakładach specjalnych wszystkich dzieci opóźnionych w rozwoju umysłowym.

Według zatwierdzonego planu rozwoju szkolnictwa specjalnego na każde dwa powiaty woj. zielonogórskiego powstanie jeden taki zakład. W wyniku realizacji tego założenia liczba oddziałów w szkołach specjalnych wzrośnie ze 117 w roku szkolnym 1965/1966 do 138 w roku 1970.

Dzięki temu nauczaniem w szkołach specjalnych będzie można objąć prawie 100% dzieci upośledzonych. W ten sposób odejdą ze szkół podstawowych dzieci wymagające specjalnej opieki wychowawczej, a to z kolei poprawi wskaźniki promocji i sprawności szkół.

LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

Ustawa o rozwoju oświaty i wychowania głosi w art. 17, że licea ogólnokształcące zapewnią wykształcenie ogólne i politechniczne, niezbędne do podjęcia studiów wyższych oraz przysposobienie do pracy zawodowej. VII Plenum KC PZPR w uchwale wskazało jako najważniejsze braki liceów ogólnokształcących to, że młodzież nie wynosi ze szkoły dostatecznej wiedzy o zastosowaniu osiągnięć naukowych i umiejętności posługiwanie się podstawowymi urządzeniami pracy. Metody nauczania i wychowania są przestarzałe i w zbyt małym stopniu rozwijają zainteresowania uczniów, ich zdolności poznawcze, nie uczą samodzielności myślenia, nie budzą inicjatywy.

Wprowadzenie tych postanowień w życie to jedno z najtrudniejszych zadań stojących przed szkolnictwem licealnym w okresie jego reformy.

Równocześnie ze zmianami w treściach nauczania nastąpi zmiana oblicza tych szkół. Staną się one nowoczesnie zorganizowanymi i wyposażonymi zakładami dydaktyczno wychowawczymi. Cechować je będzie zgodny z naukowymi zasadami podział pracy, odpowiedni rytm, pełne wykorzystanie pomocy naukowych, aparatury laboratoryjnej, zapobieganie werbalizmowi i spłyceciu procesów poznawczych. A to z kolei umożliwi skuteczne kształtowanie przekonań i postawy ideowo-moralnej uczniów.

W roku szkolnym 1966/1967 licea ogólnokształcące nie będą przeprowadzać rekrutacji do klasy VIII. Począwszy od roku szkolnego 1967/1968 wchodzić będzie w życie stopniowa reforma organizacyjna i programowa tych szkół. W związku z tym od września 1966 r. pozostaną w liceach tylko trzy klasy (IX, X i XI), dzięki czemu nastąpi poprawa sytuacji lokalowej tych szkół oraz powstanie rezerwa kadrowa.

Do roku 1970 Kuratorium Okręgu Szkolnego nie przewiduje ilościowego wzrostu liceów ogólnokształcących, a jedynie dalszy rozwój organizacyjny powołanych do życia w 1964 roku liceów w Witnicy, Strzelcach Krajeńskich i Kożuchowie.

Istniejąca sieć (25 liceów ogólnokształcących) — zdaniem Kuratorium zaspokoi w pełni potrzeby województwa. Nabór do klasy I nowego liceum wyniesie w 1967 roku 2600 uczniów, a w następnych latach liczba przyjętych wzrośnie do 3400.

KSZTAŁCENIE DOROSŁYCH W ZAKRESIE SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ

Przechodząc z kolei do omówienia zagadnień szkolnictwa ogólnokształcącego dorosłych należy stwierdzić, że w zakresie szkolnictwa podstawowego dla pracujących nie przewiduje się liczbowego wzrostu zadań.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych dla pracujących i na kursach dla dorosłych utrzymana zostanie na poziomie roku 1965 i wynosić ona będzie około 8200 rocznie. Podobnie wygląda sytuacja w zakresie liceów korespondencyjnych. W dwu działających na terenie województwa korespondencyjnych liceach ogólnokształcących przewidujemy w latach 1966—1970 ustabilizowaną liczbę 1600 uczniów.

Natomiast nieznaczny wzrost liczby uczniów planuje się w liceach dla pracujących. W roku 1970 w liceach dla pracujących uczyć się będzie 4000 osób, co oznacza wzrost w stosunku do r. 1965 o 600 uczniów.

W wyniku realizacji planów w obu typach szkół średnich dla pracujących w roku 1970 będzie zdobywało wykształcenie ogólnokształcące około 5500 osób.

PRZEDSZKOLA

W omawianym 5-leciu Kuratorium zamierza zwrócić większą niż dotychczas uwagę na zagadnienia wychowania przedszkolnego, a zwłaszcza na wzrost zasięgu tych placówek. Plan na lata 1966—1970 przewiduje — obok istniejących już placówek przedszkolnych — organizację 11 nowych przedszkoli. Dzięki temu liczba dzieci objętych opieką w wieku przedszkolnym wzrośnie z 22,6% w roku 1965 do 30,7% w 1970 roku. W liczbach bezwzględnych wzrost ten wynosi 3200 dzieci.

Szczególą troską otoczy się w tym zakresie środowisko wiejskie. Przewidujemy, że do roku 1970 zostanie zorganizowanych 20 nowych przedszkoli w Państwowych Gospodarstwach Rolnych. W stosunku do stanu aktualnego oznacza to wzrost o 50%, łącznie obejmuje się systematyczną opieką wychowawczą około 2 tysiące dzieci. Natomiast we wsiach zamieszkałych przez rolników pracujących na gospodarstwach indywidualnych plan przewiduje organizowanie bardziej rozwiniętej sieci ognisk przedszkolnych i sezonowych dziecińców wiejskich.

W wyniku realizacji tych założeń planu opieką wychowawczą zostanie objętych około 35% dzieci w wieku przedszkolnym w mieście i około 20% na wsi.

SZKOLNICTWO ZAWODOWE

Konieczność rozbudowy i doskonalenia szkolnictwa zawodowego wyznaczają trzy czynniki: rozbudowa gospodarki narodowej, postęp nauki i techniki oraz wyż demograficzny. Rozbudowa gospodarki województwa wymagać będzie coraz więcej wysokokwalifikowanej kadry ze średnim wykształceniem technicznym.

Opracowany przez Wojewódzką Komisję Planowania Gospodarczego bilans potrzeb kadry ze średnim wykształceniem zawodowym wskazuje, że w latach 1966 — 1970 gospodarka lubuska potrzebować będzie 14.290 techników różnych specjalności oraz około 38.000 wykwalifikowanych robotników. Te zadania nakreślają kierunki rozwoju szkół zawodowych róż-

nych typów, głównie techników rozmaitych specjalności i zasadniczych szkół zawodowych.

Sieć szkolnictwa zawodowego została już w zasadzie ustabilizowana do roku 1965. Została ona wprowadziona dostosowana do obecnych potrzeb gospodarczych województwa, jednak wymagając będzie stałej poprawy i unowocześnienia, uwzględniając stale rozwijający się przemysł, rolnictwo i postęp w całym naszym życiu. Szkolnictwo zawodowe obejmuje dalszym nauczaniem 64,3% absolwentów szkół podstawowych. To oznacza, że przekroczyło ono w tym zakresie wskaźnik ustalony przez IV Zjazd Partii na rok 1970. Obecnie działają 23 technika młodzieżowe, w których kształci się młodzież w 31 specjalnościach oraz 33 zasadnicze szkoły zawodowe, przygotowujące młodzież do 30 zawodów. W latach 1966 — 1970 zostaną powołane do życia trzy technika zawodowe (dwa mechaniczne i jedno branży spożywczej) oraz dwie zasadnicze szkoły zawodowe.

Zgodnie z planowanymi założeniami, w latach 1968—1970 nastąpi poważny wzrost przyjęć do młodzieżowych szkół zawodowych wszystkich typów. Ilustrują to liczby: w roku 1965 przyjęto do klasy I szkół zawodowych 14 700 uczniów, w roku 1968 przyjętych zostanie 16 200, w 1969 r. — 16.940, a w roku 1970 — 17.380. Z tej liczby (17.380) 14.380 uczniów przyjmą technika i zasadnicze szkoły zawodowe podległe Kuratorium, pozostałe 3 tysiące przyjmą szkoły zawodowe innych resortów. Jak z tego wynika szkolnictwo zawodowe województwa zielonogórskiego w 1970 roku będzie mogło przyjąć ponad 2600 uczniów więcej niż w roku 1965.

Liczba absolwentów wszystkich szkół zawodowych w latach 1966—1970 wyniesie około 40,5% z tego 13.672 stanowić będą absolwenci techników i szkół równorzędnych, a około 27.000 zasadniczych szkół zawodowych. Jeżeli liczbę absolwentów porównamy z potrzebami, to okaże się, że wystąpią niedobory kadry ze średnim wykształceniem zawodowym wynoszące około 620 osób, w tym głównie w branży mechanicznej, spożywczej, włókienniczo-odzieżowej i budowlanej. Natomiast niedobór kwalifikowanych robotników, zakładając, że zakłady pracy przeszkolą dodatkowo około 10,5 tysiąca ludzi, będzie wynosić ponad 1500 osób. Poważniejsze niedostatki zarysowują się w zawodach grupy mechanicznej, elektrycznej, chemicznej i kierowców pojazdów mechanicznych.

Uzyskanie wymienionej wyżej liczby absolwentów niezbędnych gospodarce lubuskiej stanie się możliwe między innymi dzięki podniesieniu efektywności kształcenia i wzrostowi wskaźnika sprawności szkół zawodowych. Planowany wzrost sprawności techników wyniesie w 1970 roku około 15% (z 55,6% do 70%), zaś w zasadniczych szkołach zawodowych 10% (z 70% w 1965 roku do 80% w 1970 roku).

W perspektywie przewiduje się dalszy wzrost Szkół Przesposobienia Rolniczego, jak też i poważną poprawę pracy SPR. Do roku 1970 planuje się zorganizować 28 dalszych szkół przesposobienia rolniczego, (aktualnie istnieje 88), w wyniku czego w ostatnim roku 5-latki będzie działać 110 szkół tego typu. W szkołach tych winna ulec zasadniczej poprawie sprawność kształcenia, aby w 1970 roku wyniosła ona co najmniej 65—70%. Aktualny wskaźnik 44,3% uznać należy jako niezadowolający.

W zakresie szkół zawodowych dla pracujących Kuratorium nie przewiduje zasadniczych zmian. Liczba 21 techników dla pracujących przykładowych, zaocznych i wieczorowych zorganizowanych bądź przy technikalach młodzieżowych bądź jako jednostki samodzielne dokształca obecnie około 4 tysiące uczniów. Tę ilość średnich zawodowych szkół dla pracujących uważamy za wystarczającą tym bardziej, jeśli się zważy, że począwszy od 1966 r. przyjmować one będą około 1600 uczniów rocznie.

Zmiany organizacyjne w tym typie szkoły pójdą w kierunku stopniowego przekształcenia techników 5 letnich na 3 letnie oparte na podbudowie zasadniczych szkół zawodowych.

Podobnie kształtuje się sprawa zasadniczych szkół zawodowych dla pracujących. Obecnie są 72 takie szkoły, w których uczy się ponad 20 000 uczniów i nie przewiduje się ich dalszego rozwoju ilościowego.

W latach 1967/1968 nastąpi zmiana czasokresu nauczania: w większości zasadniczych szkół zawodowych z trzech na dwa lata, w dużej części techników i liceów zawodowych z pięciu na cztery lata. Okres nauki w tych szkołach w poszczególnych zawodach i specjalnościach reguluje nowa nomenklatura kształcenia zawodowego.

PLACÓWKI OPIEKI NAD DZIECKIEM

W zakresie wychowania oraz opieki nad dzieckiem perspektywiczny plan rozwoju na lata 1966 — 1970 zakłada dalszy wzrost liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych w województwie zielonogórskim. Wymienić tu należy w pierwszym rzędzie Państwowe Domy Dziecka.

W 5-leciu powstaną na terenie województwa dwie nowe placówki tego typu o 120 miejscach. W ten sposób do roku 1970 osiągniemy stan placówek opiekuńczo-wychowawczych z ogólną liczbą dziewięciuset miejsc.

INTERNATY

Wraz z rozwojem szkolnictwa średniego i wzrostem liczby uczniów w szkołach średnich ogólnokształcących oraz zawodowych poważnie wzrasta zapotrzebowanie na miejsca w internatach. 53 istniejące internaty z 7400 miejscami w chwili obecnej nie są już w stanie pomieścić uczącej się młodzieży zamiejscowej. Do roku 1970 Kuratorium przewiduje budowę 5-ciu nowych internatów na ogólną liczbę 1000 miejsc. Ponadto w planach budżetowych przewidziano sumy na wyposażenie istniejących już internatów.

ŚWIETLICE

Inną z form opieki nad dzieckiem są działające przy szkołach świetlice, które zapewniają opiekę wychowawczą oraz prowadzą działalność pozalekcyjną z młodzieżą szkolną. W okresie najbliższych 5-lat ilość świetlic

przy szkołach wzrośnie z 96 w 1965 do 130 w 1970 roku, zaś liczba dzieci objętych opieką ulegnie zwiększeniu z 4400 do 6700.

Mimo znacznego wzrostu, ilość świetlic nie będzie jednak wystarczająca, jeśli się zważy, że ogólna liczba młodzieży w szkołach podstawowych wyniesie w 1970 r. 162 tysiące. Zamierzenia Kuratorium idą w tym kierunku, aby w każdej szkole, zwłaszcza 8 letniej, zorganizować świetlicę szkolną.

ZAGADNIENIE WYPOCZYNKU, ZDROWIA, SPORTU I TURYSTYKI

Skupiając uwagę na sprawach organizacyjnych i rozwoju ilościowego szkolnictwa Kuratorium nie traci z pola widzenia — zagadnień wypoczynku, zdrowia i sprawności fizycznej młodzieży szkolnej. Plany na lata 1966—1970 przewidują w tym zakresie dalszy postęp i wzrost, gdyż wszechstronny rozwój wymaga zabezpieczenia warunków regeneracji sił uczącej się młodzieży.

W omawianym okresie w woj. zielonogórskim czynne będą trzy Domy Wczasów Dziecięcych, które równocześnie zabezpieczą wypoczynek 900 dzieciom w 6-cio i 12-to tygodniowych turnusach. Miejsca w Domach Wczasów Dziecięcych przewidujemy przede wszystkim dla dzieci wychowujących się w trudnych warunkach materialnych.

Planujemy znaczne rozszerzenie zasięgu różnych form wypoczynku letniego. Już obecnie mamy na tym odcinku osiągnięcia wyrażające się liczbą 37 000 dzieci i młodzieży korzystającej z kolonii, półkolonii i obozów letnich.

W planach na lata 1966 — 1970 przewidujemy objąć tymi formami wypoczynku około 50 000 uczniów tj. około 25% ogólnej liczby młodzieży szkolnej. Równocześnie w dalszym ciągu przewiduje się organizację małych form wczasów jako uzupełnienie kolonii, półkolonii i obozów.

Uwzględniając wszystkie formy wczasów, przy pełnej realizacji tych założeń w 1970 roku zostanie objętych opieką wychowawczą około 100.000 dzieci i młodzieży.

W dążeniu do osiągnięcia wysokiej zdrowotności młodzieży szkolnej wysiłki nasze będą szły w kierunku zapewnienia opieki lekarskiej i dentyścycznej wszystkim szkołom i placówkom wychowawczym. Kuratorium zdaje sobie sprawę, że jego pomyślność w realizacji tego założenia zależy w dużym stopniu od liczby kadry lekarskiej i niższego personelu służby zdrowia.

Ważne miejsce w planach dalszego rozwoju oświaty na Ziemi Lubuskiej zajmuje sport i wychowanie fizyczne.

Dotychczasowe osiągnięcia zarówno w zakresie zdobytej już sprawności fizycznej i sportu szkolnego jak też w dziedzinie budownictwa szkolnych obiektów sportowych mobilizują do wysiłków w kierunku rozwoju kultury fizycznej w szkolnictwie zielonogórskim. Do roku 1970 każda szkoła 8 letnia posiadać będzie boisko szkolne wyposażone w niezbędne urządzenia sportowe, a wyposażenie w sprzęt sportowy odpowiadać będzie

co najmniej normatywom opracowanym przez Ministerstwo Oświaty. Do końca 5 latki zostanie ostatecznie zaniechana praktyka prowadzenia wychowania fizycznego przez kilku nauczycieli nie posiadających dodatkowych kwalifikacji w zakresie wf. We wszystkich 8 klasowych szkołach podstawowych będą nauczyciele specjalizujący się w tym przedmiocie.

Prawidłowo zorganizowany system obowiązku wychowania fizycznego stanowi doskonałą bazę do rozwoju sportu szkolnego. Mimo niewątpliwych sukcesów i przodującej pozycji okręgu zielonogórskiego w sporcie młodzieżowym kraju, dużego wysiłku będzie wymagać pozyskanie dla sportu większej niż dotychczas liczby uczniów. Planuje się do roku 1970 objąć ćwiczeniami szkolnych kół sportowych i Międzyszkolnych Klubów Sportowych 15% młodzieży. W tym celu przewiduje się zorganizowanie w każdej szkole 8 klasowej Szkolnego Koła Sportowego. Główna rola kierownika i koordynatora działalności sportowej w szkole przypada w udziale Szkolnemu Związkowi Sportowemu, który tę funkcję powinien pełnić bardziej samodzielnie. Dotyczy to przede wszystkim powołanych obecnie do życia Powiatowych Oddziałów Szkolnego Związku Sportowego.

Ziemia Lubuska ze swymi zabytkami polskości, bogactwem krajobrazów oraz licznymi szlakami wodnymi i jeziorami stwarza wielką możliwość rozwoju krajoznawstwa i turystyki szkolnej. Poznawanie piękna tych odwiecznych ziem polskich stanowi jedną z form kształtowania u dzieci i młodzieży przywiązania do tego regionu Polski Ludowej.

Rozwój turystyki w latach 1966 — 1970 zmierzać będzie w kierunku zabezpieczenia bazy noclegowej poprzez organizację schronisk młodzieżowych, których liczba wzrośnie wg założeń z 30 w 1965 r. do 45 w 1970 roku a liczba miejsc noclegowych wzrośnie z 1000 do 1510. W rozwoju sieci szkolnych schronisk uwzględni się najbardziej uczęszczane szlaki turystyczne. Równocześnie przewiduje się rozbudowę szkolnych wypożyczalni sprzętu turystycznego w takim stopniu, aby do roku 1970 znajdowały się one w każdym powiecie.

INWESTYCJE

Zadania wynikające z rozbudowy sieci szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, zaspokojenie występujących potrzeb w zakresie izb lekcyjnych uwzględniają plany inwestycyjne Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Zgodnie ze wskaźnikami dyrektywnymi ustalonymi w oparciu o wytyczne uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z maja 1964 r. nakłady na inwestycje szkolne w latach 1966—1970 ustalone zostały dla naszego województwa w wysokości 372,4 miliona złotych, z tego na roboty budowlane 332,5 mln zł.

Niezależnie od tej sumy Kuratorium otrzymało 164 mln złotych na kapitalne remonty.

Plany inwestycyjne Kuratorium przewidują, w ramach przyznaných limitów inwestycyjnych, zabezpieczenie przede wszystkim niezbędnej ilości izb lekcyjnych dla szkolnictwa podstawowego i zawodowego. Przydzielone na budownictwo szkolne limity są jednak zbyt szczupłe, by zaspokoić

wszystkie potrzeby szkół podstawowych. Bilans potrzeb izb lekcyjnych w tym dziale szkolnictwa do roku 1970 wyraża się liczbą 634.

Z nakładów inwestycyjnych będziemy w stanie zapewnić jedynie 466, mimo, że udział szkolnictwa podstawowego w ogólnych nakładach inwestycyjnych wynosi 56,5%. Pozostałe 168 izb musimy uzyskać drogą adaptacji ze środków na kapitalne remonty oraz przez budownictwo w czynach społecznych ludności. Przewidujemy, że przy poważnym zaangażowaniu szkół i środków społecznych uzyskamy do roku 1970 110 izb lekcyjnych, a pozostałe 58 zdobędziemy drogą wykupu i adaptacji.

Drugą pozycję, co do wielkości przewidzianych sum, zajmuje w planach inwestycyjnych szkolnictwo zawodowe. Udział szkół zawodowych w ogólnych nakładach w okresie lat 1966 — 1970 wynosi 31%. Z tych środków wybuduje się 134 izby lekcyjne oraz rozbuduje się warsztaty szkolne.

Udział pozostałych działów szkolnictwa w nakładach inwestycyjnych w nadchodzącej 5 latce kształtuje się następująco:

- szkoły specjalne 0,7%,
- opieka nad dzieckiem 7,4%,
- w tym udział przedszkoli wynosi 5,7%,
- internaty 4,4%.

Jak wynika z powyższego, najmniejsze limity przewiduje się dla internatów i szkolnictwa specjalnego, chociaż potrzeby w tym zakresie są niewspółmiernie wyższe.

Liczba przedszkoli w planie 5-letnim wybudowanych ze środków państwowych wrośnie o 10. Oczywiście nie zaspokoi to istniejących potrzeb. Dlatego też budową nowych przedszkoli Kuratorium winno zainteresować instytucje społeczne, zakłady pracy a zwłaszcza Państwowe Gospodarstwa Rolne, które swoje środki muszą przeznaczyć na zaspokojenie poważnych potrzeb w tym zakresie.

ZADANIA W ZAKRESIE PRACY DYDAKTYCZNO WYCHOWAWCZEJ

Przed szkolnictwem lubuskim stoją nie tylko poważne zadania w zakresie ilościowego rozwoju, wzrostu liczby uczniów, zapewnienia dla nich bazy lokalowej. W parze z tym idą poważniejsze i coraz bardziej odpowiedzialne zadania dydaktyczno-wychowawcze. Przewidywany do roku 1970 wzrost izb lekcyjnych i pracowni szkolnych, dalsza poprawa w zakresie wyposażenia szkół w urządzenia, maszyny i pomoce naukowe sprzyjać będzie podniesieniu poziomu i wyników pracy dydaktyczno-wychowawczej szkół.

W szkolnictwie podstawowym uwaga nauczycielstwa i administracji szkolnej skupiać się powinna na:

- prawidłowej realizacji programów nauczania,
- doskonaleniu metod pracy dydaktycznej i wychowawczej,
- dalszym podnoszeniu wskaźników promocji i sprawności kształcenia,
- zmniejszeniu odsiewu śródrocznego i wakacyjnego,
- rozwijaniu zainteresowań poznawczych uczącej się młodzieży,
- kształtowaniu naukowego poglądu na świat i patriotycznej postawy uczniów.

Pracownicy nadzoru pedagogicznego Kuratorium i wydziałów oświaty skoncentrują uwagę w klasach V, kierownicy szkół nasilą w tych klasach działalność hospitacyjną w celu ustalenia przyczyn i przezwyciężenia trudności dydaktyczno wychowawczych występujących w kl. V. Okręgowy Ośrodek Metodyczny podejmie wysiłki zmierzające do znacznej poprawy pracy szkół niepełnych, a zwłaszcza do podniesienia wyników nauczania w tych szkołach. Ponadto na czoło zadań stojących przed pracownikami Okręgowego i Powiatowych Ośrodków Metodycznych wysuwa się sprawa doskonalenia pracy szkół wiodących i popularyzacji najcenniejszych osiągnięć tych szkół.

Licea ogólnokształcące — niezależnie od troski o stały wzrost przygotowania absolwentów do studiów wyższych muszą podjąć wysiłki zmierzające do przygotowania zawodowego tej części młodzieży, która nie będzie podejmowała studiów wyższych. Służyć temu będzie w pewnym stopniu organizowanie pracowni technicznych i przygotowanie ich do stosowania obróbki ręcznej i maszynowej metali oraz robót elektryczno radioteletechnicznych. Służyć temu będą organizowane w liceach ogólnokształcących koła zainteresowań przygotowujące chętnych do praktycznej działalności w administracji państwowej, w przedsiębiorstwach usługowych i przemysłu.

Mając na uwadze lepsze przygotowanie absolwentów liceów ogólnokształcących do dalszych studiów — zwróci się szczególną uwagę na nauczanie języków obcych. W związku z tym zapewni się młodzieży szeroką możliwość nauki języka zachodnio-europejskiego, wprowadzi się w większym niż dotąd stopniu nowe metody nauczania tego przedmiotu przy zastosowaniu środków techniki.

Równie odpowiedzialne zadania zarysowują się w najbliższych pięciu latach przed szkolnictwem zawodowym. Zgodnie z założeniami programowo-organizacyjnymi zreformowana szkoła zawodowa powinna realizować główne postulaty życia gospodarczego i nauk pedagogicznych.

Najważniejsze z nich to:

- wszechstronność kształcenia i wychowania łączącego w sobie wykształcenie ogólne i zawodowe,
- ściślejsze powiązanie kształcenia z produkcją,
- drożność szkolnictwa zawodowego zapewniająca możliwość dalszego kształcenia absolwenta SPR i ZSZ.

Postulat wszechstronności kształcenia znajdzie swoje odzwierciedlenie w nowych programach szkół zawodowych. Wąsko-utilitytarny sposób przygotowania kadr wyrażający się w przyuczeniu do określonych czynności zawodowych jest nieekonomiczny. Tak wyuczony absolwent nie nadąza potem za przemianami w nauce i technice.

Zadaniem zreformowanej szkoły zawodowej będzie nie tylko przygotowanie do wykonywania określonego zawodu, ale wykształcenie takich cech osobowości, dzięki którym praca zawodowa będzie mogła być wykonywana w sposób odpowiadający wymogom postępu technicznego.

Zagadnienie ściślejszego powiązania kształcenia zawodowego z produkcją jest problemem złożonym.

Oznacza on — po pierwsze dobór specjalności do potrzeb gospodarki oraz ukierunkowanie kształcenia w zakresie tych specjalności na postępowanie techniczny. Po drugie skonkretyzowany program techniki warsztatowej i produkcyjnej składającej się na praktyczne przygotowanie zawodowe absolwenta. W tym zakresie mimo stałej poprawy wyposażenia i rozbudowy warsztatów — szkoła nie będzie w stanie przygotować absolwentów z całkowicie i wszechstronnie opanowaną technologią produkcji. Koniecznością staje się więc realizowanie praktyk zawodowych szerzej niż dotychczas w zakładach produkcyjnych.

Po trzecie — oznacza to daleko idącą modernizację procesu kształcenia w kierunku dostosowania systemu kształcenia zawodowego do rozwoju gospodarki narodowej i wymagań współczesnej techniki. Realizacja postulatów modernizacji procesu kształcenia wymagać będzie nowoczesnej organizacji pracy dydaktyczno-wychowawczej, intensyfikacji procesu nauczania, który wzbogacać będzie się w treści ogólnokształcące i teoretyczno-zawodowe, oraz stosowania nowoczesnych metod nauczania.

Stąd konieczność dalszej rozbudowy laboratoriów i pracowni, wzbogacania wyposażenia, bez czego trudno wyobrazić sobie unowocześnienie procesu dydaktycznego. Modernizacja procesu kształcenia służyć musi również pogłębieniu praktyki zawodowej uczniów. Trzeci z postulatów — drożność szkolnictwa zawodowego jest już realizowany przez rozbudowę sieci techników dla absolwentów SPR oraz 3-letnich techników na podbudowie zasadniczych szkół zawodowych.

Rozwijaniu wszechstronnych zamiłowań i zainteresowań ucznia, kształtowaniu jego aktywności i samodzielności intelektualnej służyć będą różne formy zajęć pozalekcyjnych, organizowanych we wszystkich typach szkół i placówkach oświatowo-wychowawczych. Plany Kuratorium w tym zakresie przewidują powołanie w każdej szkole 8-letniej oraz średniej zawodowej i ogólnokształcącej kół przedmiotowych, technicznych oraz zespołów zainteresowań. Wśród tych ostatnich zwrócimy szczególną uwagę na organizowanie zespołów artystycznych.

W celu zagwarantowania systematyczności i ciągłości pracy kół i zespołów, Kuratorium Okręgu Szkolnego organizować będzie co roku wystawy osiągnięć, przeglądy, konkursy, zloty itp.

KADRA — POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ICH ZASPOKOJENIA, KSZTAŁCENIE I DOKSZTAŁCANIE NAUCZYCIELI

Realizacja nakreślonych zadań dydaktyczno-wychowawczych spoczywać będzie przede wszystkim w rękach kadry nauczycielskiej i kierowniczej szkół.

Wraz z rozwojem organizacyjnym szkół, wzrośnie znacznie liczba nauczycieli. Szkolnictwo podstawowe w latach 1966—1970 będzie potrzebowało 2.486, a średnie szkoły ogólnokształcące i zawodowe około 620 wysoko-kwalifikowanych nauczycieli.

Szczególnie nasilenie potrzeb wystąpi w latach 1968 i 1969. Potrzeby kadrowe szkolnictwa podstawowego w pełni zaspokoja działające na te-

renie województwa zakłady kształcenia nauczycieli. Już w bieżącym roku szkolnym absolwenci liceów pedagogicznych i Studiów Nauczycielskich w Gorzowie i w Zielonej Górze, pokryli w pełni zapotrzebowanie na nauczycieli szkół podstawowych. W latach 5-latki — licea pedagogiczne opuści łącznie 1.375 absolwentów, studia nauczycielskie wykształcą 1.990 nauczycieli. Suma absolwentów tych zakładów nie tylko zaspokoi potrzeby województwa, ale powstanie pewna rezerwa kadrowa, która pokryje w całości ubytek nauczycieli.

Kadrę ze średnim wykształceniem zawodowo-pedagogicznym, potrzebną zasadniczym szkołom zawodowym, pozyska się poprzez powołanie do życia w 1966 roku Technikum Przemysłowo Pedagogicznego w Nowej Soli, w miejsce wygasającego Liceum Pedagogicznego.

Roczny nabór do Technikum Przemysłowo-Pedagogicznego wyniesie 80 uczniów — to jest po 40 na kierunkach mechaniczno- i elektryczno-pedagogicznym.

Będziemy również pełnowystarczalni w zakresie zapewnienia kwalifikowanej kadry dla przedszkoli. Liceum Pedagogiczne dla Wychowawczyń Przedszkoli w Sulechowie w 5-leciu wykształci około 380 absolwentek. Ta grupa wychowawczyń zaspokoi 100% potrzeb w tym zakresie.

Pokrycie potrzeb kadrowych szkół średnich przewiduje się przez zatrudnienie absolwentów wyższych uczelni, doksztalcenie zaoczne czynnych nauczycieli oraz drogą zatrudnienia w szkołach zawodowych odpowiednio kwalifikowanych ludzi z przemysłu i zakładów produkcyjnych. Aby zapewnić sobie dopływ absolwentów wyższych uczelni Kuratorium zwiększy liczbę stypendiów fundowanych do 120 rocznie oraz zwiększy ilość umów przedwstępnych ze studentami.

W świetle wytycznych VII Plenum i Uchwał IV Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, do roku 1970 — 70% nauczycieli szkół podstawowych winno posiadać dodatkowe kwalifikacje. Aktualnie w szkołach podstawowych województwa zatrudnionych jest 2.224 nauczycieli z dodatkowymi kwalifikacjami, co stanowi 43% ogółu zatrudnionych. W roku 1966 w chwili wprowadzenia klasy VIII uzyskamy około 48% kadry z dodatkowymi kwalifikacjami. Biorąc pod uwagę coroczny dopływ absolwentów stacjonarnych studiów nauczycielskich oraz wzrastającą efektywność kształcenia SN-ów w naszym województwie — przewidujemy, że w 1970 roku przekroczymy planowane 70% kadry z dodatkowymi kwalifikacjami.

Do takiego stwierdzenia upoważniają liczby.

W latach 1966—1970 planujemy zatrudnić około 2 tysięcy absolwentów SN — studiów stacjonarnych, a około 1.500 nauczycieli zdobędzie dodatkowe kwalifikacje w zaocznych studiach nauczycielskich. W rezultacie w 1970 roku osiągniemy liczbę 5.300 nauczycieli z dodatkowymi kwalifikacjami.

Zadania wynikające z realizacji reformy szkolnej powodują konieczność intensywnego doskonalenia ideowo-politycznego i zawodowego nauczycieli, stałego podnoszenia poziomu ich kwalifikacji ogólnych i zawodowych. Zadania te realizowane będą przez Okręgowy Ośrodek Metodyczny, Związek Nauczycielstwa Polskiego, poprzez konferencje metodyczne, kursy śródroczne i wakacyjne oraz konferencje rejonowe ognisk związkowych.

Szczególną rolę w zakresie doskonalenia i samokształcenia nauczycieli będą miały do spełnienia szkolne i międzyszkolne zespoły samokształceniowe.

Praca tych zespołów powinna wpływać na doskonalenie metod pracy nauczyciela i rozwoju ruchu nowatorstwa pedagogicznego, pomóc w upowszechnianiu wartościowych doświadczeń, związanych z realizacją programów nauczania, zwłaszcza w zakresie samodzielnego działania i myślenia uczniów oraz ich społeczno-moralnego wychowania.

Realizacja przedstawionych zadań będzie wymagała poważnych nakładów finansowych ze strony państwa, dużego wysiłku ze strony Kuratorium, wydziałów oświaty oraz wszystkich nauczycieli i społeczeństwa Ziemi Lubuskiej. Mając na uwadze dotychczasowe osiągnięcia oraz duże poparcie, z jakim spotykają się nasze przedsięwzięcia ze strony wojewódzkich i terenowych władz partyjnych oraz Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, wyrażam przekonanie, że zadania i plany w zakresie rozwoju szkolnictwa na lata 1966—1970 zostaną zrealizowane.

Realizacja powyższych zadań — zarówno w zakresie organizacji i rozwoju szkolnictwa, jak też przedstawionych zadań dydaktyczno-wychowawczych, pozwoli pełniej i wszechstronniej kształtować postawę młodzieży szkolnej zgodnie z ideami wychowania socjalistycznego.